

Ю. В. Журавель, О. А. Коцко, Т. В. Лазоренко

Адміністративні механізми забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти України

Розглянуто концептуальні засади формування адміністративних механізмів у сфері освіти, які виникають, ураховуючи нові виклики для системи освіти. Схематично представлено та охарактеризовано антагонізм впливу адміністративних механізмів на заклади освіти в Україні та їх конкурентоспроможність. Визначено різні критерії застосування адміністративних механізмів для забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти. Узагальнено сутність державних стандартів у сфері освіти. Обґрунтовано системні заходи із застосування стандартів у різних країнах-членах ЄС. На основі аналізу Закону України «Про стандартизацію» регламентовано зміст стандарту та особливості його застосування. Доведено, що стандарти можна розділяти за критеріями та підходами, що дозволяє їх систематизувати. Визначено специфіку застосування адміністративних механізмів щодо забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти в Україні в умовах війни.

Ключові слова: адміністративні механізми, заклади освіти, сфера освіти, конкурентоспроможність, стандарти.

Постановка проблеми. Основою для забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти, що проявляється в їх здатності конкурувати в мобільному освітньому просторі та на ринку мобільного навчання (отримувати конкурентні переваги), є якість освітніх послуг. Своєю чергою, якість послуг означає їх відповідність регламентованим вимогам, стандартам, договорам про надання. У цьому сенсі адміністративні механізми покликані встановлювати параметри якості в правовій площині, перевіряючи їх доцільність на практиці. Перелік адміністративних механізмів складають ліцензування, атестація, акредитація, стандарти, рамки кваліфікацій, вимоги до кваліфікації педагогічних кадрів, типові штатні нормативи, державний нагляд (контроль) у формі перевірок і покарань, регулювання відносин власності.

Аналіз останніх досліджень. Питанням розвитку сфери освіти в Україні, особливостей її розвитку присвячено низку наукових досліджень, зокрема О. Гринькевич [1-2], М. Крупки [3], С. Квіта [4], О. Паски [5], С. Панчишина [6], Н. Попадинця [7-9], Ю. Рашкевича [10], Л. Шевченко [11] та ін. Однак більшість з цих досліджень не відображають конкретних механізмів конкурентоспроможності закладів освіти.

Метою статті є обґрунтування використання державних стандартів як адміністративних механізмів забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти України.

Основні результати дослідження. Адміністративні механізми у практиці державного регулювання тісно пов'язують з правовим середовищем, що забезпечує впорядкованість системи відносин визначеної сфери [12, с. 77]. Водночас адміністративні механізми набувають правочинності через використання певними інститутами, визначаючи діяльність публічного адміністрування та суб'єктність органів влади [13, с. 8]. Взаємозв'язок адміністративних механізмів з правовими та інституційними підтверджує теза, що адміністративні механізми здійснюють трансформацію правових норм у нівелюванні протиріч соціальних відносин, що сприяє конструктивізації людського потенціалу (здіяних в інституційних процесах владних повноважень) [14, с. 153].

Адміністративні механізми у системі регулюючих впливів, окрім того, що пов'язують правове й інституційне середовище, мають виняткове функціонально-наслідкове призначення. В ідеалі їх застосування орієнтоване не лише на законність і правопорядок, але й на ефективність і доцільність [15, с. 121]. Іншим

важливим наслідковим аспектом дії адміністративних механізмів є формування правової культури і свідомості суспільства, що цілісно позначаються на динаміці соціально-економічного розвитку [16, с. 90].

Адміністративні механізми у сфері освіти зберігають високу актуальність наукових досліджень через призму застосування державних освітніх стандартів. Вони потребують постійного аналізу з врахуванням нових викликів. Для України та її суспільства такими викликами за чергою появи залишаються:

- інтеграційні виклики внаслідок приєднання України до Болонського процесу з 2005 року та виконання умов Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в частині розвитку освіти з 2017 року;
- безпекові виклики внаслідок анексії АР Крим та війни на сході України з 2014 року, що активізували внутрішню освітню міграцію, укріпили освітні центри Харкова, Дніпра, Сум, Львова, Тернополя та ін., адаптували можливості навчання для внутрішньо переміщених осіб та осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях (для прикладу, створення освітніх центрів «Крим-Україна» та «Донбас-Україна»);
- міграційні виклики внаслідок стрімкого зростання зовнішньої освітньої еміграції на рівні вищої освіти з 2014 року, а також зростання зовнішньої науково-педагогічної еміграції;
- виклики пандемії COVID-19 з поширенням дистанційного навчання та різних форм змішаного навчання, що, однак, частково спричинило вимушену освітню рееміграцію з-за кордону та зниження міграційних настроїв серед молоді, принаймні до російського вторгнення в Україну 2022 року;
- виклики російського вторгнення в Україну 2022 року, що унеможливило або ускладнило освітній процес в усіх регіонах, спричинило масові внутрішні і зовнішні переміщення (особливо з територій активних бойових дій і тимчасово окупованих територій), учасниками яких значною мірою є діти та учні випускних класів як майбутні абітурієнти вищих рівнів освіти.

Адміністративні механізми у сфері освіти мають швидко реагувати на нові виклики. Адаптація може проявлятися у крайніх рішеннях відмови від адміністративних впливів до абсолютної жорсткості їх здійснення, що проявляється через підвищення рівня відповідальності та безумовності виконання. Фактично адміністративні механізми та характер їх застосування вказують на міру лібералізації державного регулювання у сфері освіти, що враховує тренди лібералізації суспільства на шляху розширення можливостей вибору, мобільності і розвитку для кожної людини [17, с. 71].

Адміністративні механізми у сфері освіти забезпечують прямий вплив на діяльність закладів [18]. Система адміністративних механізмів у сфері освіти має поєднувати внутрішні і зовнішні інструменти. Зовнішні інструменти при цьому можуть застосовуватись на регіональному (залежно від міри децентралізації державної влади), національному та міжнародному рівнях. Міжнародні адміністративні норми можуть братись до уваги як взірцеві та мають бути ратифіковані на державному рівні.

Адміністративні механізми у сфері освіти можуть бути ситуативними або ієрархізованими: 1) нагляд і контроль «вхідних» процесів; 2) контроль дій (виконання адміністративних й освітніх завдань); 3) контроль результатів [19, с. 573]. Безумовність виконання адміністративних норм дисонує з принципом автономії закладів освіти, який популяризується в Україні з прийняттям Закону «Про освіту» 2017 року, та доцільністю інклюзивного залучення зацікавлених інститутів у системі заходів освітньої політики [20]. Водночас без адміністративних механізмів є неможливим окреслення вимог з інституціоналізацією освітніх стандартів. Адміністративні механізми створюють умови для моніторингу розвитку системи освіти в кількісній і якісній оцінці, що є важливим напрямом тактики регулювання у сфері освіти [21, с. 122].

Специфікою застосування адміністративних механізмів щодо забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти є їх спрямованість на досягнення індикаторів ефективності державного регулювання у цій сфері. Мова йде про перелік, доступність і якість освітніх послуг, а також конкурентоспроможність закладів освіти. Разом з правовими чинниками адміністративні механізми обмежують суб'єктів у діях, що є неефективними або негативно впливають на досягнення загальногалузевої мети [22, с. 122]. Таким чином, конкурентоспроможність закладів освіти внаслідок впливу адміністративних механізмів консолідує їхній внесок у загальні прогресивні зміни сфери освіти, забезпечуючи її конкурентоспроможність на глобальному рівні. Адміністративні механізми визначають певні «правила гри» для всіх інститутів сфери освіти, адже саме врахування взаємозв'язків між різними складовими діяльності закладу освіти та зовнішнім середовищем формується рішення щодо підвищення конкурентоспроможності конкретного закладу [23, с. 104]. Також ця група механізмів є важливою для формування адміністративного забезпечення діяльності закладів освіти на шляху забезпечення їх конкурентоспроможності, що включає норми, правила, процедури, директиви, регламенти, адміністративну документацію та ін. [24, с. 27].

У досягненні мети застосування адміністративних механізмів забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти має балансуватись:

- обов'язковість їх виконання і ступінь відповідальності за порушення (свідоме чи несвідоме);
- автономія діяльності закладів освіти та їх можливості впливати на владні рішення в частині змін (спрощення, адаптації) адміністративних норм.

Застосування адміністративних механізмів для забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти може втрачати ознаки переваг під дією різних деструктивів – планувальних, виконавчих, адаптаційних (табл. 1). Однак без адміністративних впливів система механізмів державного регулювання конкурентоспроможності закладів освіти (правових, бюджетних, фінансових, інвестиційних, соціальних, інформаційних, інституційних) не буде належним чином впроваджена на практиці та не відобразатиме зворотну реакцію закладів освіти на їх доцільність.

Конструктивний вплив адміністративних механізмів переважає можливі ризики. Тому визначення переліку та особливостей інструментів цієї групи механізмів є важливим державним завданням у забезпеченні конкурентоспроможності закладів освіти, створення конкурентного освітнього середовища з прозорими взаємодіями інститутів влади, освіти, науки, громадськості та бізнесу.

У переліку адміністративних механізмів вагоме місце займають стандарти. У міжнародній практиці регулювання діяльності стандарти набувають різного змістовного навантаження: у Німеччині їх розглядають як припис або розпорядження, у Франції – довідкове положення, у країнах Центральної і Східної Європи – нормативне положення [25, с. 15]. Законом України «Про стандартизацію» регламентовано зміст стандарту в контексті неодноразового використання визначених положень [26]. Закон таким чином формулює загальне розуміння стандарту в Україні, хоча норми згаданого Закону на сферу освіти не поширюються.

Державні освітні стандарти в Україні є системою нормативів, які періодично переглядаються і затверджуються на різних рівнях освіти, для галузей і спеціальностей підготовки, професій (зайнятих у сфері освіти). Освітні стандарти часто розглядають як соціальні норми, вбачаючи в цьому їх спрямованість на суспільство та зворотні реакції виконання [27, с. 206]. Основними ознаками освітніх стандартів в Україні є обов'язковість виконання, орієнтація на зміст, результати навчання і виховання. Особливою групою освітніх стандартів є професійні – з огляду на виняткову роль фахівців цієї сфери. Освітні стандарти мають слугувати забезпеченню державних гарантій щодо якості освітніх послуг,

Таблиця 1

Антагонізм впливу адміністративних механізмів на заклади освіти та їх конкурентоспроможність

Умови конструктивного впливу	Умови деструктивного впливу
Створення рівних конкурентних умов діяльності закладів освіти задля розвитку сфери освіти загалом (держави, регіону) та забезпечення її конкурентоспроможності на глобальному рівні	Створення нерівних «правил гри» з лобюванням інтересів окремих інститутів
Стимулювання закладів освіти до неперервного покращення якості й доступності послуг, відповідно до перспективних потреб ринку праці та економіки	Труднощі виконання за умов встановлення високих стандартів, орієнтованих на перспективу, що не відповідають реальним ресурсним можливостям сьогодення
Стимулювання закладів освіти до покращення окремих індикаторів освітнього процесу (в Україні наразі акцентується на критерії результату)	Обмеження закладів освіти у визначенні сильних і слабких сторін і конкурентному позиціонуванні на ринку освітніх послуг
Сприяння розвитку освітнього мобільного простору з уніфікацією стандартів	Порушення принципу автономії закладів освіти з вимушеною орієнтацією на певні параметри, не завжди органічні внутрішньому середовищу
Формування адміністративного забезпечення діяльності закладів освіти – норм, правил, процедур, регламентів і т. ін., прийнятних на різних рівнях управління, зокрема внутрішньому в межах освітнього менеджменту	Складність і незрозумілість окремих складових адміністративного забезпечення, надмірний відхід від стандартів у межах реалізації принципу автономії закладів освіти
Реальність виконання з врахуванням особливостей розвитку середовища	Поширення практики формального виконання, викривлення фактичної інформації (щодо матеріально-технічного, кадрового, науково-методичного та ін. забезпечення)
Адаптація залежно від ситуації	Незрозумілість внаслідок частих змін, що веде до додаткового навантаження на керівництво і науково-педагогічні кадри
Можливість нагляду і контролю за порушенням адміністративних норм	Надмірний зовнішній тиск на заклади освіти
Можливість оцінювання й рейтингування закладів освіти	Суб'єктивізація оцінок окремих закладів унаслідок формального виконання норм, інших домовленостей
Можливість прямого зв'язку закладів освіти з владними інститутами у межах дії механізмів і їх здатність коригувати норми згідно з потребами	Створення системи неформальних зв'язків між інститутами влади та окремими закладами освіти

Джерело: узагальнено автором.

бути гнучкими за змістом, щоб вчасно реагувати на ринкові тенденції, пов'язувати сфери освіти і зайнятості між собою [28, с. 16].

В Україні освітні стандарти встановлюють адміністративні норми різних аспектів діяльності закладів освіти. Їх можна розділяти за різними критеріями і підходами. За напрямками дії стандарти можуть стосуватись змістовного наповнення, обсягів навчального навантаження, вимог до підготовки, способів оцінювання якості знань і самих освітніх послуг, нормування тривалості навчання [29, с. 110]. З погляду інституційної дії освітні стандарти затверджуються для різних рівнів освіти та можуть бути професійні, галузеві, для різних спеціальностей.

Аналіз ретроспективи затвердження освітніх стандартів в Україні засвідчує, що вони слугують активним інструментом реформування системи освіти. Особливо це стосується рівнів професійно-технічної і вищої освіти: розроблення нових стандартів з конкретних професій і стандартів вищої освіти входить до пріоритетів календарного плану реформування системи освіти і науки в Україні [30, с. 140]. З

іншого боку, частість доповнення і зміни переліку державних освітніх стандартів в Україні руйнує усталеність науково-педагогічних практик та в умовах недостатньої мотивації кадрів породжує надмірні навантаження.

Висновки. Реалізація механізмів забезпечення конкурентоспроможності освіти в Україні шляхом зміни державних освітніх стандартів має бути максимально продуманою з врахуванням можливих викликів в умовах нестабільності і форс-мажорних обставин, зокрема в умовах сьогодення під час повномасштабної війни в державі. У цих умовах мають бути збережені багаторічні принципи та особливості розвитку освітньої сфери. Зокрема, мова йде про напрацьовані стандарти в умовах проведення освітньої реформи, втрата яких може призвести до часів адміністрування університетами та знищення будь-яких принципів конкурентоспроможності освіти в країні. А в умовах війни заклад освіти має бути тією зброєю, що формує націю і зберігає цінності українства.

Список використаних джерел

1. Hrynkevych O., Sorochak O., Panukhnyk O., Popadynets N., Bilyk R., Khymych I., Yazina V. Competitiveness of Higher Education System as a Sector of Economy: Conceptual Model of Analysis with Application to Ukraine. *Intelligent Human Systems Integration 2020. IHSI 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing*. Vol. 1131. Pp. 439-445. Springer, Cham. 2020. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-39512-4_69
2. Гринькевич О. С. *Управління конкурентоспроможністю вищої освіти України методологія аналізу і системи моніторингу*: дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.00.03. Львів, 2018. 628 с.
3. Крупка М. І., Гринькевич О. С., Сас С. П. Економічна ефективність університетів України у контексті інноваційності фінансового менеджменту. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*: зб. наук. пр. 2020. Вип. 1(32). С. 470-582. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i32.200659>
4. Квіт С. Дорожня карта реформування вищої освіти України. *Освітня політика*: сайт. 23.03.2018. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1159-dorozhnya-karta-reformuvannya-vishchoji-osviti-ukrajini>
5. Паска О. В. Львівщина як освітній центр: передумови та напрями розвитку. *Регіональна економіка*. 2020. №3(97). С. 46-56. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-3-5>
6. Panchyshyn S., Hrynkevych O., Marets O., Demchyshak N., Popadynets N. Simulation of tuition fees incompetitiveness management of higher education institutions (case of Ukraine's universities). *The Bulletin the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan*. 2020. Vol. 5(387). Pp. 161-169. DOI: <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.155>
7. Popadynets N., Zhuravel Yu., Irtyshcheva I., Stetsiv I., Stetsiv I., et al. Management Aspects in the Higher Education Quality Assurance System. *Human Interaction, Emerging Technologies and Future Applications IV. IHET-AI 2021. Advances in Intelligent Systems and Computing*. Vol. 1378. Springer, Cham. 2021. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-74009-2_81
8. Попадинець Н. М., Журавель Ю. В., Панухник О. В. Система забезпечення якості освіти шляхом державного регулювання діяльності закладів вищої освіти. *Економічні горизонти*. 2019. № 3(10). С. 43-53. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(10\).2019.212806](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(10).2019.212806)
9. Попадинець Н. М., Журавель Ю. В., Панухник О. В. Особливості ліцензування в діяльності вищих навчальних закладів. *Економічні горизонти*. 2019. № 1(8). С. 123-130. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(8\).2019.212805](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(8).2019.212805)
10. Рашкевич Ю. М. *Болонський процес та нова парадигма вищої освіти*: монографія. Львів: Львівська політехніка, 2014. 168 с.
11. Шевченко Л. С. *Університетська освіта: економічні пріоритети та управління розвитком*: монографія. Харків: Право, 2016. 188 с.
12. Миколаєць А. П. Визначення сутності адміністративно-правового механізму взаємодії держави та громадянськості у сучасній Україні. *Соціальне право*. 2021. № 1. С. 74-80.
13. Баштанник А. Г. Реалізація державної влади в системах публічного адміністрування в умовах децентралізації. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2018. Вип. 1(19). С. 1-8. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01\(19\)/4.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01(19)/4.pdf)
14. Рибалка Н., Балабан С. Концептуальні засади визначення ефективності адміністративно-правового регулювання: міждисциплінарний підхід. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 147-159.
15. Собакарь А. О. Місце адміністративного нагляду в механізмі забезпечення правопорядку. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право*. 2017. № 1. С. 117-125.
16. Городецька І. А. Чинники ефективності адміністративно-правового регулювання суспільних відносин (теоретичний аспект). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. № 2. Том 31(70), Ч. 3. <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-3/14>

17. Осмоловська А. О. Сучасні тенденції та виклики щодо формування освітньої політики України. *Політичне життя*. 2017. № 3. С. 70-74.
18. Кобідзе Н. Н. Механізм управління конкурентоспроможністю університету на ринку освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-38>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/705>
19. Peterson K. D. Mechanisms of Administrative Control Over Managers in Educational Organizations. *Administrative Science Quarterly*. 1984. Vol. 29, No. 4. Pp. 573-597.
20. Viennet R., Pont B. Education policy implementation: A literature review and proposed framework.. *OECD Education Working Papers*. 2017. No. 162, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/fe467a64-en>
21. Gryshova I., Nikoliuk E., Shestakovska T. Conceptualization of the Organizational Management Mechanism of the Development of the National Education System in the Context of Its Quality. *Science and education*. 2017. №10. Pp. 118-125.
22. Андрєєва Г. П. Механізм формування конкурентних переваг комплексів національної економіки. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4422>
23. Ромін А. В. Механізми державного управління конкурентоспроможністю вищого навчального закладу. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 1(20). С. 99-105.
24. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Романко О. П. *Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика*: монографія. Івано-Франківськ: ФНТУНГ, 2011. 180 с.
25. Пуховська Л. П., Ворначев А. О., Мельник С. В., Кравець Ю. І. *Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високорозвинутою економікою*: монографія / за ред. Л. П. Пуховської. Київ: «НВП Поліграфсервіс», 2014. 176 с.
26. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
27. Хомишин І. Сучасний стан стандартизації вищої освіти в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2017. № 876(15). С. 205-210.
28. Каленський А. А., Жулан П. Г., Ваніна Н. М., Пашенко Т. М., Кравець С. Г., Пятничук Т. В. *Стандартизація професійної освіти: теорія і практика*: монографія / за ред. А. А. Каленського. Житомир: «Полісся», 2018. 256 с.
29. Шевчук А. В. Стандартизація освіти як важлива умова розвитку регіональних освітніх систем. *Регіональна економіка*. 2013. № 1. С. 107-113.
30. Жеребило І. В. Інституційно-правове забезпечення регулювання системи освіти в Україні в умовах реформи публічних фінансів. *Вісник Сумського державного університету*. Серія *Економіка*. 2019. № 2. С. 138-143. 10.21272/1817-9215.2019.2-19

References

1. Hrynkevych, O., Sorochak, O., Panukhnyk, O., Popadynets, N., Bilyk, R., Khymych, I., & Yazina, V. (2020). Competitiveness of higher education system as a sector of economy: Conceptual model of analysis with application to Ukraine. In *Intelligent Human Systems Integration 2020. IHSI 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing*: Vol. 1131 (pp. 439-445). Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-39512-4_69
2. Hrynkevych, O. S. (2018). *Upravlinnyia konkurentospromozhnistyiu vyshchoyi osvityi Ukrayiny (metodolohiya analizu i systemy monitoringnyu)* [Management of competitiveness of higher education of Ukraine (methodology of analysis and monitoring system)] (Dr.Sci. in Econ. Dissertation, Lviv, Ukraine). [in Ukrainian].
3. Krupka, M. I., Hrynkevych, O. S., & Sas S. P. (2020). Ekonomichna efektyvnist' universytetiv Ukrayiny u konteksti innovatsiynosti finansovoho menedzhmentu [Economic efficiency of Ukrainian universities in the context of innovative financial management]. In *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii i ta praktyky* [Financial and credit activities: problems of theory and practice]: Vol. 1(32), 470-582. [in Ukrainian].
4. Kvit, S. (2018, Mar 23). Dorozhnyia karta reformuvannya vyshchoyi osvityi Ukrayiny [Roadmap for reforming higher education in Ukraine]. *Educational policy*: Website. Retrieved from <http://education-ua.org/ua/articles/1159-dorozhnyia-karta-reformuvannya-vishchoji-osviti-ukrajini> [in Ukrainian].
5. Paska, O. V. (2020). L'vivshchyna yak osvitniy tsentr: peredumovy ta napryamy rozvytku [Lvivska oblast as an educational center: development preconditions and directions]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 97 (3), 46-56. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-3-5>. [in Ukrainian].
6. Panchyshyn, S., Hrynkevych, O., Marets, O., Demchyshak, N., & Popadynets, N. (2020). Simulation of tuition fees in competitiveness management of higher education institutions (case of Ukraine's universities). *The Bulletin the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan*, 5(387), 161-169. DOI: <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.155>
7. Popadynets, N., Zhuravel, Yu., Irtyshcheva, I., Stetsiv, I., & Stetsiv, I., et al. (2021). Management Aspects in the Higher Education Quality Assurance System. In *Human Interaction, Emerging Technologies and Future Applications IV. IHET-AI 2021. Advances in Intelligent Systems and Computing*: Vol. 1378. Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-74009-2_81
8. Popadynets, N., Zhuravel, Yu., & Panukhnyk, O. (2019). Systema zabezpechennya yakosti osvity shlyakhom derzhavnoho rehulyuvannya diyal'nosti zakladiv vyshchoyi osvity [The system of maintaining the quality of

- education through public regulation of activity of higher educational establishments]. *Ekonomichni horyzonty – Economies Horizons*, 3(10), 43-53. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(10\).2019.212806](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(10).2019.212806) [in Ukrainian].
9. Popadynets, N., Zhuravel, Yu., & Panukhnyk, O. (2019). Osoblyvosti litsenzuvannya v diyal'nosti vshchychkh navchal'nykh zakladiv [Features of licensing in the activities of higher education institutions]. *Ekonomichni horyzonty – Economies Horizons*, 1(8), 123-130. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(8\).2019.212805](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(8).2019.212805) [in Ukrainian].
 10. Rashkevych, Yu. M. (2014). *Bolons'ky protses ta nova paradyhma vyshchoyi osvity [Bologna process and a new paradigm of higher education]*. Lviv: Lviv Polytechnic University. [in Ukrainian].
 11. Shevchenko, L. S. (2016). *Univertsytets'ka osvita: ekonomichni priorityety ta upravlinnya rozvytkom [University education: economic priorities and development management]*. Kharkiv: Law. [in Ukrainian].
 12. Mykolayets, A. P. (2021). Vyznachennya sutnosti administratyvno-pravovoho mekhanizmu vzayemodiya derzhavy ta hromads'kosti u suchasnyi Ukraini [Definition of the essence of the administrative and legal mechanism of interaction between the state and the public in modern Ukraine]. *Sotsialne pravo – Social law*, 1, 74-80. [in Ukrainian].
 13. Bashannyk, A. H. (2018). Realizatsiya derzhavnoyi vlady v systemakh publichnoho administruvannya v umovakh detsentralizatsiyi [Implementation of state power in public administration systems in the context of decentralization]. *Publichne administruvannya: teoriya ta praktyka – Public administration: theory and practice*, 1(19), 1-8. [in Ukrainian].
 14. Rybalka, N., & Balaban, S. (2014). Kontseptual'ni zasady vyznachennya efektyvnosti administratyvno-pravovoho rehulyuvannya: mizhdystyplinaryy pidkhid [Conceptual principles of determining the effectiveness of administrative and legal regulation: an interdisciplinary approach]. *Naukovyy chasopys Natsional'noyi akademiyi prokuratury Ukrainy – Scientific Journal of the National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine*, 1, 147-159. [in Ukrainian].
 15. Sobakar, A. O. (2017). Mistse administratyvnoho nahlyadu v mekhanizmi zabezpechennya pravoporyadku [The place of administrative supervision in the mechanism of law enforcement]. *Naukovyy visnyk Sivershchyny. Seriya: Pravo – Scientific Bulletin of the Sivershchyna. Series: Law*, 1, 117-125. [in Ukrainian].
 16. Horodetska, I. A. (2020). Chynnyky efektyvnosti administratyvno-pravovoho rehulyuvannya suspil'nykh vidnosyn (teoretychnyy aspekt) [Factors of efficiency of administrative and legal regulation of social relations (theoretical aspect)]. In *Vcheni zapysky Tavriys'koho natsional'noho universytetu imeni V.I. Vernads'koho. Seriya «Yurydychni nauky» [Scientific notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. Series "Legal sciences"]*: Vol. 2:31(70):3. Retrieved from <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-3/14> [in Ukrainian].
 17. Osmolovska, A. O. (2017). Suchasni tendentsiyi ta vyklyky shchodo formuvannya osvitn'oyi polityky Ukrainy [Modern trends and challenges in shaping the educational policy of Ukraine]. *Politychne zhyttya – Political life*, 3, 70-74. [in Ukrainian].
 18. Kobidze, N. N. (2021). Mekhanizm upravlinnya konkurentospromozhnistyu universytetu na rynku osvitnikh posluh [The mechanism of managing the competitiveness of the university in the market of educational services]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and society*, 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-38>. [in Ukrainian].
 19. Peterson, K. D. (1984). Mechanisms of Administrative Control Over Managers in Educational Organizations. *Administrative Science Quarterly*, 29(4), 573-597.
 20. Viennet, R., & Pont, B. (2017). Education policy implementation: A literature review and proposed framework. *OECD Education Working Papers*. 162, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/fe467a64-en>
 21. Gryshova, I., Nikoliuk, E., & Shestakovska, T. (2017). Conceptualization of the Organizational Management Mechanism of the Development of the National Education System in the Context of Its Quality. *Science and education*, 10, 118-125.
 22. Andryeyeva, H. P. (2015). Mekhanizm formuvannya konkurentnykh perevah kompleksiv natsional'noyi ekonomiky [The mechanism of formation of competitive advantages of the national economy]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 10. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4422> [in Ukrainian].
 23. Romin, A. V. (2014). Mekhanizmy derzhavnogo upravlinnya konkurentospromozhnistyu vyshchoho navchal'noho zakladu [Mechanisms of public administration of competitiveness of higher education]. *Derzhavne upravlinnya ta mistseve samovryaduvannya – Public administration and local self-government*, 1(20), 99-105. [in Ukrainian].
 24. Kuzmin, O. Ye., Melnyk, O. H., & Romanko, O. P. (2011). *Konkurentospromozhnist' pidpryyemstva: planuvannya ta diahnostyka [Competitiveness of the enterprise: planning and diagnostics]*. Ivano-Frankivsk: IFNTUNG [in Ukrainian].
 25. Pukhovska, L. P., Vornachev, A. O., Melnyk, S. V., & Kravets, Yu. I. (2014). *Profesiyni standarty i kvalifikatsiyi u krainakh z vysokorozvynutoyu ekonomikoyu [Professional standards and qualifications in countries with highly developed economy]*. Kyiv: NVP Poligrafservis. [in Ukrainian].
 26. Pro standartyzatsiyu [About standardization]. (2014). Law of Ukraine, adopted on 2014 Mai 05, 1315-VII. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> [in Ukrainian].

27. Khomyshyn, I. (2017). Suchasny stan standartyzatsiyi vyshchoyi osvity v Ukraini [The current state of standardization of higher education in Ukraine]. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Lviv'ska politekhnika». Seriya: Yurydychni nauky – Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Series: Legal Sciences*, 876(15), 205-210. [in Ukrainian].
28. Kalensky, A. A., Luzan, P. H., Vanina, N. M., Pashchenko, T. M., Kravets, S. H., & Pyatnychuk, T. V. (2018). *Standartyzatsiya profesiyanoi osvity: teoriya i praktyka: monohrafiya [Standardization of professional education: theory and practice]*. Zhytomyr: Polissya [in Ukrainian].
29. Shevchuk, A. V. (2013). Standartyzatsiya osvity yak vazhlyva umova rozvytku rehional'nykh osvitnikh system [Standardization of education as an important condition for the development of regional educational systems]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, 1, 107-113. [in Ukrainian].
30. Zherybylo, I. V. (2019). Instytutsiyno-pravove zabezpechennya rehulyuvannya systemy osvity v Ukraini v umovakh reformy publichnykh finansiv [Institutional and legal support of the education system in Ukraine in the context of public finance reform]. *Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika – Bulletin of Sumy State University. Economics series*, 2, 138-143. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2019.2-19> [in Ukrainian].

Zhuravel Yu. V., Kotsko O. A., Lazorenko T. V. Administrative mechanisms for securing the competitiveness of educational institutions in Ukraine.

The quality of educational services is the basis for securing the competitiveness of educational institutions, which is displayed in their ability to compete in the mobile educational space and the mobile learning market (receive competitive advantages). In turn, the quality of services means their compliance with requirements, standards, and contracts specified by law. From this perspective, administrative mechanisms are intended to establish quality parameters in the legal framework, verifying their reasonability in practice. The list of administrative mechanisms includes licensing, certification, accreditation, standards, qualification framework, requirements for qualification of teaching staff, typical staffing standards, governmental surveillance (control) in the form of inspections and punishment, and ownership relations regulation. The article aims to substantiate the application of governmental standards as administrative mechanisms for securing the competitiveness of Ukrainian educational institutions. The conceptual foundations of the creation of administrative mechanisms in education that emerge based on the new challenges for the educational system are examined. The antagonism of the impact of administrative mechanisms on educational institutions in Ukraine and its competitiveness is mapped and characterized. Various criteria for the application of administrative mechanisms to secure the competitiveness of educational institutions are determined. The systemic measures on standards application taken by different EU countries are substantiated. Based on the analysis of the Law of Ukraine “On Standardization”, the nature of standards and their application features are specified. The article proves that the standards can be divided by criteria and approaches, allowing their systematization. The specifics of the application of administrative mechanisms to secure the competitiveness of educational institutions in Ukraine are defined.

Keywords: administrative mechanisms, educational institutions, education, competitiveness, standards.

Журавель Юлія Вікторівна – кандидат економічних наук, докторант Національного університету «Львівська політехніка», викладач Львівського державного коледжу харчової та переробної промисловості Національного університету харчових технологій (e-mail: jul_zhur@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4065-540X>).

Zhuravel Yuliya Viktorivna – Ph.D. (Econ.), Doctoral Postgraduate of the Lviv Polytechnic National University, Lecturer of the Lviv State College of Food and Processing Industry of the National University of Food Technologies.

Коцко Оксана Аркадіївна – вчитель англійської мови, лицей №16 імені Юрія Дрогобича у м. Дрогобич Львівської області (e-mail: o.kotsko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1318-4879>).

Kotsko Oksana Arkadiyivna – Teacher of English of the Lyceum No 16 named after Yuriy Drohobych in Drohobych of Lviv region.

Лазоренко Таїсія Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту підприємств Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (e-mail: taisa@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7895-1306>).

Lazorenko Taisiia Vasyliivna – Ph.D. (Econ.), Associate Professor of the Department of enterprises management of the National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute».

Надійшло 12.03.2022 р.